

Maciej Żołądek

Proces pozyskiwania pozwoleń i funduszy na budowę małej elektrowni wodnej.

Koło Naukowe Eko-Energia

Wydział Energetyki i Paliw,

Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

Ogólnopolska Konferencja Młodych Energetyków 2016

Warszawa, 04.11.2016

Opiekun naukowy: mgr inż. Krzysztof Sornek

Abstrakt

W artykule przybliżono proces powstawania małej elektrowni wodnej (MEW). Opisany został proces pozyskania dokumentów wymaganych do rozpoczęcia budowy oraz eksploatacji MEW (do 5 MW), a także najpopularniejsze sposoby finansowania takich inwestycji, od dotacji unijnych i krajowych po formułę obywatelską.

POZWOLENIA

1. DECYZJA O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH DŚU.

Pierwszym etapem ubiegania się o pozwolenie na budowę małej elektrowni wodnej jest uzyskanie Decyzji o Środowiskowych Uwarunkowaniach DŚU. Wydawana jest ona na wniosek inwestora przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty:

- a) Poświadczoną przez starostwo powiatowe kopię mapy ewidencyjnej obejmującej teren, na którym planowana jest realizacja inwestycji, a także obszar, na który przedsięwzięcie będzie oddziaływać
- b) Kartę informacyjną przedsięwzięcia, którą można wykonać samodzielnie. Należy uwzględnić w niej:
 - Rodzaj, skalę i usytuowanie przedsięwzięcia;
 - Powierzchnię zajmowanej nieruchomości;
 - Rodzaj używanej technologii;
 - Przewidywaną ilość wykorzystywanej wody i innych surowców;
 - Rozwiązania mające chronić środowisko (np. izolacyjność cieplna, energooszczędne źródła światła itp.);
 - Rodzaj i przewidywaną ilość substancji wprowadzonych do środowiska (również hałas);
 - Obszary chronione znajdujące się w zasięgu oddziaływania inwestycji;
- c) Wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeśli plan został uchwalony, lub informację o jego braku. Wniosek o dokumenty należy złożyć w urzędzie miasta lub gminy. Czas wydania dokumentu to maksymalnie 14 dni;
- d) Wypis z rejestru gruntów, wydany przez organ prowadzący ewidencję gruntów i budynków, umożliwiający ustalenie stron postępowania. Musi zawierać numer działki ewidencyjnej, numer księgi wieczystej, imię i nazwisko lub nazwę i adres podmiotu ewidencyjnego. Dokument można uzyskać w Starostwie Powiatowym odpowiednim dla lokalizacji inwestycji. Proces wydawania wypisu trwa do 7 dni;
- e) Dowód uiszczenia opłaty skarbowej;

2. OPERAT

Po zdobyciu DŚU należy sporządzić operat wodnoprawny, niezbędny do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Składa się on z części graficznej i opisowej.

Część graficzna musi zawierać:

- a) Plany urządzeń wodnych i zasięg planowanego korzystania z wód;
- b) Przekroje urządzeń wodnych oraz koryt wody w zasięgu oddziaływania;
- c) Schemat technologiczny urządzeń;
- d) Schemat z umieszczonymi znakami żeglugowymi i urządzeniami pomiarowymi;

W części opisowej muszą się znaleźć:

- a) Oznaczenie podmiotu ubiegającego się o pozwolenie;
- b) Cel i zakres korzystania z zasobów wodnych;
- c) Opis stanu prawnego nieruchomości na terenie zaplanowanych urządzeń wodnych;
- d) Rodzaj urządzeń pomiarowych;
- e) Wskazania obowiązków wnioskodawcy w stosunku do osób trzecich;
- f) Charakterystykę wód objętych pozwoleniem;
- g) Określenie wpływu gospodarki wodnej podmiotu na wody powierzchniowe i podziemne;
- h) Opis postępowania w czasie rozruchu lub awarii;
- i) Informacje o formach ochrony przyrody występujących w zasięgu oddziaływania obiektu;

Operat wodnoprawny powinien być sporządzony przez uprawnionego hydrologa, a jego cena zależy od złożoności opracowanych zagadnień.

3. POZWOLENIE WODNOPRAWNE NA WYKONANIE URZĄDZEŃ WODNYCH

Kolejnym etapem przed rozpoczęciem budowy małej elektrowni wodnej jest złożenie wniosku o wydanie, a następnie uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Dokument ten wydawany jest przez Marszałka Województwa. Pozwolenie wodnoprawne wydawane jest na wniosek inwestora do którego należy dołączyć następujące załączniki:

- a) Operat wodnoprawny;
- b) Opis prowadzenia zamierzonej działalności sporządzony w języku nietechnicznym;
- c) Decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzję o warunkach zabudowy, jeżeli jest ona wymagana;
- d) Decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach;
- e) Dowód wpłaty opłaty administracyjnej;
- f) Dodatkowo, do wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie wód dołącza się projekt instrukcji gospodarowania wodą;

W pozwoleniu wodnoprawnym określa się cel i zakres korzystania z wód, a także warunki wykonywania uprawnienia i obowiązki związane z ochroną środowiska, ludności i gospodarki. Dokument ten, w przypadku elektrowni, nie może zostać wydany na więcej niż 20 lat. Po dostarczeniu do marszałka wniosek musi zostać rozpatrzony w ciągu 30 dni.

4. DZIERŻAWA GRUNTU POD PLANOWANĄ ELEKTROWNIĘ

Po uzyskaniu pozwolenia wodnoprawnego należy udać się z nim do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w celu wydzierżawienia gruntu, na którym ma powstać elektrownia. Opłata za metr kwadratowy dzierżawy, pobierana dorocznie, nie może być wyższa niż 10% pensji minimalnej z ubiegłego roku i podlega ustaleniu przez Radę Ministrów.

5. POZWOLENIE NA BUDOWĘ

Mając powyższe dokumenty, należy uzyskać pozwolenie na budowę. Zebranie dokumentów pozwalających na zdobycie tego pozwolenia jest najbardziej czasochłonne spośród wszystkich wymaganych procedur. Wydawane jest na wniosek inwestora przez Wydział Architektury w odpowiednim Starostwie Powiatowym. Żeby zdobyć to pozwolenie, należy wykonać następujące kroki:

1. W miejscowym urzędzie gminy należy uzyskać wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, lub, jeśli działka nie jest objęta MPZP, należy wystąpić z wnioskiem o wydanie decyzji o warunkach zabudowy. Decyzję o warunkach zabudowy wydaje prezydent, burmistrz albo wójt, proces wydania tego dokumentu trwa na ogół 14-30 dni. Wypis z MPZP można uzyskać od ręki;
2. Kolejnym krokiem jest wykonanie aktualnej mapy sytuacyjno-wysokościowej do celów projektowych w skali 1:500. Mapa musi być wykonana przez uprawnionego geodetę;
3. Następnie należy zadbać o projekt architektoniczno-budowlany oraz o jego adaptację do terenu działki. W jej ramach, uprawniony architekt musi przygotować projekt zagospodarowania terenu, sposób odprowadzenia ścieków, układ komunikacyjny i układ zieleni, a także przyłącza, instalacje i małą architekturę. Ponadto, architekt zajmujący się adaptacją przygotowuje dokumentację do Zespołu Uzgodnień Dokumentacji Projektowej. Jest to organ działający przy wydziale geodezji w Starostwie Powiatowym. Jego opinia ustala odległości między wszystkimi projektowanymi obiektami oraz granicami działki;

Mając wszystkie powyższe dokumenty należy złożyć w starostwie wniosek o pozwolenie na budowę. Wśród załączników muszą się znaleźć:

1. Cztery egzemplarze projektu budowlanego ze wszystkimi opiniami, pozwoleniami i innymi wymaganymi dokumentami. Należy także dostarczyć zaświadczenie architekta adaptującego o przynależności do izby samorządu zawodowego na dzień opracowania projektu;
2. Decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
3. Oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania gruntem;
4. Warunki techniczne dostarczania mediów;
5. Wypis z rejestru gruntów dla działek swojej i sąsiednich;

Wniosek musi być złożony na formularzu, dostępnym na stronach Internetowych odpowiednich urzędów. W dokumencie należy wskazać inwestora, rodzaj inwestycji, adres miejsca budowy i oznaczenie nieruchomości (składają się nań obręb ewidencyjny i numer

działki). Decyzja powinna zostać wydana w ciągu 65 dni od złożeniu wniosku. Jeśli urząd nie stwierdzi błędów w złożonej dokumentacji, pozwolenie zostanie wydane, a inwestor uzyska tym samym możliwość rozpoczęcia budowy, ważną przez 3 lata.

6. Przyłączenie do sieci elektroenergetycznej i koncesja na wytwarzanie energii elektrycznej

Nie mniej istotnym elementem przygotowania małej elektrowni wodnej do pracy jest przyłączenie obiektu do sieci energetycznej oraz koncesja na wytwarzanie energii elektrycznej. Organem udzielającym koncesji jest Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, do niego też należy kierować wnioskiem w celu jej uzyskania. Postępowanie trwa około miesiąca, o ile złożono kompletny zestaw dokumentów, na który składają się:

1. Wyciąg z KRS, zaświadczenie o nadaniu NIP, zaświadczenie o niekaralności przedsiębiorcy;
2. Decyzja o warunkach zabudowy, pozwolenie wodnoprawne, pozwolenie budowlane, techniczne warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej. O warunki przyłączenia do sieci inwestor musi wystąpić do lokalnego zakładu energetycznego. Na etapie składania tego wniosku należy posiadać dokument określający prawo do korzystania z obiektu, lub prawomocne pozwolenie na budowę, gdy obiekt nie został jeszcze wybudowany. Pozostałe dokumenty zostały zgromadzone we wcześniejszym etapie postępowania;
3. Sprawozdania finansowe za ostatnie 3 lata działalności, zestawienie planowanych rocznych przychodów i kosztów;
4. Małe elektrownie wodne, jak i inne instalacje OZE o mocy mniejszej niż 5MW są zwolnione z opłaty z tytułu wydania koncesji;

W praktyce można skrócić drogę do uzyskania warunków przyłączenia do sieci, a tym samym zdobycia koncesji. Metoda polega na uzyskaniu od URE promesy koncesji, którą łatwiej zdobyć ze względu na mniejszą ilość koniecznych do przedłożenia dokumentów. Promesa nie daje prawa do prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, jednak może ułatwić pozyskanie finansowania dla inwestycji. Umożliwia także przyspieszenie uzyskania koncesji w przyszłości, ponieważ w okresie ważności promesy nie można odmówić udzielenia koncesji na opisaną działalność, o ile nie uległ zmianie stan faktyczny lub prawny zawarty we wniosku o wydanie promesy.

Skompletowanie wszystkich dokumentów o charakterze formalno-prawnym i środowiskowym to bardzo czasochłonny etap inwestycji, jednak warto przeprowadzić go w uporządkowany sposób. Ułatwi to aplikowanie o środki unijne oraz krajowe. Z należytą przygotowaniem inwestycją znacząco zwiększamy swoje szanse na uzyskanie dofinansowania, a tym samym realizację przedsięwzięcia.

Finanse

1. Dotacje unijne, Regionalne Programy Operacyjne

Budowa małej elektrowni wodnej wiąże się z dużymi nakładami finansowymi. Przyjmuje się, że instalacja o mocy 600 kW to koszt około 8mln zł. Istnieją jednak instytucje, zarówno unijne, jak i krajowe, mające na celu wsparcie takich inicjatyw. Najkorzystniejsze wsparcie oferują finansowane w ramach nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020, Regionalne Programy Operacyjne. **Maksymalne** poziomy bezzwrotnych dotacji uzależnione są od wielkości przedsiębiorstwa oraz województwa, w którym realizowane są inwestycje. Podział jest następujący:

- Województwo Mazowieckie, małe przedsiębiorstwo -70%
- Województwo Mazowieckie, średnie przedsiębiorstwo-60%
- Województwo Mazowieckie, duże przedsiębiorstwo -50%
- Inne województwo, małe przedsiębiorstwo -80%
- Inne województwo, średnie przedsiębiorstwo -70%
- Inne województwo, duże przedsiębiorstwo -60%

Beneficjenci mogą otrzymać nawet 70% wsparcia o które wnioskuje w formie zaliczki. Szczegółowe warunki dotyczące uzyskania dotacji można znaleźć na stronach Internetowych Regionalnych Programów Operacyjnych dla odpowiednich województw. Ponadto, wspierane przedsiębiorstwa mogą liczyć na niskoprocentowane pożyczki w Banku Ochrony Środowiska S.A. lub Europejskim Banku Inwestycyjnym.

2. Programy krajowe

Oprócz wykorzystania funduszy unijnych, możliwe jest użycie krajowych systemów wsparcia. Jednym z nich jest realizowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej program Bocian. W jego ramach można uzyskać pożyczkę w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji. Maksymalna kwota pożyczki to 40 mln zł. Okres spłaty nie może być dłuższy niż 15 lat, a preferencyjne oprocentowanie uzależnione jest od uśrednionego oprocentowania kredytów międzybankowych (WIBOR 3), jednak nie może być mniejsze niż 2% w skali roku. Szczegółowe warunki korzystania z programu znajdują się na stronie NFOŚiGW.

3. Kredyty inwestycyjne

Popularnym sposobem pozyskania funduszy na inwestycję w MEW jest zwykły kredyt inwestycyjny. Jego warunki są różne w zależności od banków oraz inwestycji.

4. Model obywatelski

Interesującą metodą finansowania małych elektrowni wodnych jest także, popularny w Niemczech przy inwestycjach w siłownie wiatrowe, model obywatelski. Polega on na zakupie udziałów w spółkach celowych. Spółki powołane są w celu budowania i utrzymania elektrowni, a następnie wypłaty całego zysku w formie dywidend dla wszystkich współwłaścicieli. Sposób ten nie blokuje możliwości uzyskania wsparcia z opisanych wcześniej programów, przez co staje się atrakcyjną drogą inwestowania dla podmiotów ze stosunkowo małymi funduszami.

LITERATURA

- [1] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, Dz. U. Nr 213, Poz. 1397
- [2] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2001 Nr 62 poz. 627
- [3] Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, Dz.U. 2001 Nr 115 poz. 1229
- [4] Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Poz. 925
- [5] Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, Dz. U. z 2012 r., poz. 1059, z 2013 r. poz. 984 i poz. 1238, z 2014 r. poz. 457, poz. 490, poz. 900, poz. 942, poz. 1101 i poz. 1662, z 2015 r. poz. 151, poz. 478, poz. 942, poz. 1618, poz. 1893, poz. 1960 i poz. 2365 oraz z 2016 r. poz. 266, 831, 925, 1052 i 1165
- [6] PROGRAM PRIORYTETOWY, Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii, <https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/bocian-rozproszone-odnawialne-zrodla-energii/>
- [7]PROGRAM PRIORYTETOWY, Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii, <https://www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/system-zielonych-inwestycji---gis/programy-priorytetowe/>
- [8]<http://agroenergetyka.pl/?a=article&id=574>
- [9]<http://agroenergetyka.pl/?a=article&id=444>
- [10]http://ekoenergia.pl/index.php?id_akt=590&plik=Male_elektrownie_wodne_cz._1.html
- [11]<http://gramzielone.pl/trendy/18333/unijne-dofinansowanie-na-oze-z-regionalnych-programow-operacyjnych>
- [12]<http://www.ekoportal.gov.pl/informacja-o-srodowisku/przewodnik-dla-przedsiębiorców/inwestor/ocena-oddziaływania-na-srodowisko/decyzja-o-srodowiskowych-uwarunkowaniach/>